

## ТРЕТІЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС НАУКОВИХ РОБІТ ІМЕНІ М.П. ОРЗІХА «ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР ПРАВА»

2 листопада 2018 року в Національному університеті «Одеська юридична академія» відбувся третій Всеукраїнський конкурс наукових робіт «Людський вимір права» (далі – Конкурс), присвячений вшануванню пам'яті Марка Пилиповича Орзіха, видатного вченого-конституціоналіста, академіка Академії правових наук України, Української академії політичних наук, Української муніципальної академії, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, автора-виконувача, експерта щодо проектів Конституцій СРСР та УРСР (1977 та 1978 років), Конституції України (1996 року).

Організаторами Конкурсу стали рідні та учні Марка Пилиповича, а також натхненні його життєвим прикладом учасники студентського дискусійного клубу публічного права, колектив кафедри конституційного права, керівництво судово-адміністративного факультету та Національного університету «Одеська юридична академія».

Унікальність Конкурсу зумовлена його метою – прагненням виявити обдарованих студентів, сприяти активізації їх науково-дослідної роботи, стимулювати до творчого самовдосконалення, а також захисту прав людини в Україні. Переможець Конкурсу отримує грошову премію імені М.П. Орзіха та можливість опублікувати наукову статтю в науково-практичному фаховому журналі «Юридичний вісник».

На урочистому відкритті Конкурсу проректор із наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук Ульянова Галина Олексіївна розповіла про науковий внесок Марка Пилиповича Орзіха в розвиток вітчизняної науки, його теоретичні та методологічні здобутки, створену ним наукову школу людського виміру права. Професор кафедри конституційного права

Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук М.В. Афанасьєва поділилася спогадами про наукову діяльність під керівництвом М.П. Орзіха, його любов до студентів та аспірантів, а також побажала всім учасникам успіхів на наукових теренах.

Сам Конкурс проводився в два етапи. За результатами першого етапу конкурсною комісією було відібрано десять найкращих письмових робіт, а їх авторів було запрошено до Національного університету «Одеська юридична академія» для здійснення прилюдного захисту та презентації ключових ідей їхніх наукових праць. Коротко охарактеризуємо конкурсну програму.

1. Пирогов Владислав Сергійович, студент I курсу магістратури факультету адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків), у доповіді «Полівимірність осмислення концепту людської гідності» стверджує, що гідність людини формує ціннісну основу конституційного порядку, слугуючи засобом зважування (балансування) конституційних цінностей під час правозастосування в «hard cases». Цей абсолютний характер гідності свідчить про неможливість її обмеження за жодних обставин та первинність гідності щодо інших цінностей права, які можуть за певних обставин бути «змішені на другий план» із метою захисту гідності як цінності пріоритетної. Водночас право на повагу та захист гідності людини є суб'єктивним конституційним правом, сутність якого якнайкраще розкривається через зв'язок із принципом соціальної держави. Зміст права на захист гідності людини є ключовим критерієм для визначення меж позитивних зобов'язань держави щодо соціального забезпечення громадян, оскільки такі заходи завжди мають бути спрямовані на забезпечення



конституційного права на достатній життєвий рівень і мінімальний соціальний захист, що становить ядро права на захист людської гідності.

2. Гладкий В'ячеслав В'ячеславович, аспірант Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Київ), у роботі «Бути людиною сьогодні: права людини крізь призму антикорупційної гарантії» наголошує на тому, що в ХХІ ст. права людини не лише відображають психофізіологічну натуру людини, а й формують основу для антикорупційної свободи людини, яка вимагає свободи від деспотії корупції та свободи для власного гармонійного розвитку, що можливе лише в суспільстві з мінімальним рівнем толерантності до корупції.

3. Горovenko Сергій Анатолійович, студент 4 курсу юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ), у доповіді «Сучасні підходи до розуміння конституційно-правової природи фундаментальних прав людини (людських прав)» вважає, що одним із таких потенційно «фундаментальних» прав людини (людських прав) є право на забуття (right to be forgotten), яке останнім часом є досить масштабним явищем та набирає популярності й важливості в сучасних країнах розвинутої (сталого) демократії. Загалом сутність цього права полягає в можливості особи (постраждалої особи) клопотати перед засобами масової інформації, пошуковими системами в мережі Інтернет типу Google, Yahoo! тощо (уповноважених суб'єктів) щодо повноцінного видалення негативної інформації (негативного сліду) про таку особу з будь-яких публічних джерел інформації. Ці особи, зазначаючи про істотну необхідність для них видалення такої інформації, вказують на значну шкоду для їхнього звичайного життя від самого факту наявності певного негативного сліду щодо них у мережі Інтернет.

4. Шкільнюк Анастасія Дмитрівна, студентка 4 курсу соціально-правово-

го факультету Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса), у межах теми «Захист персональних даних як реалізація права на таємницю особистого та сімейного життя під час діяльності правоохоронних органів: конституційно-правовий аналіз» дійшла висновку про те, що сфера захисту персональних даних має бути якісно захищеною не лише від неправомірного використання інформації державними органами, а й від неправих посягань осіб, які можуть отримати доступ до баз даних. Причому необхідна детальна регламентація будь-яких дій, пов'язаних з обробкою персональних даних або відповідальністю службових осіб у разі бездіяльності у сфері їх захисту.

5. Тацій Олександр Олександрович, студент 1 курсу магістратури Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків), у доповіді «Забезпечення протидії розповсюдження мови ненависті в ЗМІ та мережі Інтернет: реалії сьогодення і міжнародний досвід (з огляду на практику європейського суду з прав людини)» зауважує, що, по-перше, кожна особа має свободу висловлення своєї думки, проте таке право може бути обмежене на рівні національного законодавства. У своїй прецедентній практиці Європейський суд з прав людини вивів універсальні критерії розпізнання звичайного висловлювання та висловлювання з елементами «мови ворожнечі». Таке обмеження має бути обґрунтоване через критерій «встановлено законом», «пропорційним у цій ситуації» та «необхідним у демократичному суспільстві». Відсутність хоча б однієї з наведених умов свідчить про свавілля держави та не відповідає вимогам демократичного суспільства. По-друге, необхідно внести зміни до чинного законодавства України, що регулює протидію висловлюванням, які становлять мову ненависті, шляхом імплементації до нього чіткого переліку ознак «мови ненависті» в матеріалах, що розміщуються як





у ЗМІ, так і в мережі Інтернет (альтернативою є проведення кодифікації з внесенням доповнень з урахуванням досвіду зарубіжних країн). По-третє, необхідно виробити та ввести в дію методичні рекомендації для органів досудового розслідування, прокуратури та суду щодо порядку виявлення й оцінки матеріалів мови ненависті.

6. Дяченко Роман Павлович, студент 4 курсу факультету екології і права Житомирського національного агроєкологічного університету (м. Житомир), у роботі «Вдосконалення механізму забезпечення окремих інформаційних прав людини як необхідна умова протидії негативним тенденціям глобалізації» закликав до подальших наукових пошуків світовою спільнотою задля створення дієвого механізму захисту людства від пропаганди, забезпечення права на правдиві ЗМІ, права на безпеку акаунтів у соціальних мережах, права на достовірну інформацію.

7. Грицай Діана Іванівна, студентка 3 курсу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів), у доповіді «Розвиток штучного інтелекту як новий виклик для людства у сфері зайнятості» зауважила, що дедалі більше впровадження елементів штучного інтелекту в наше життя змушує замислитися про дієвість права як регулятора, який навряд чи може претендувати на звання найбільш дієвого засобу правового регулювання серед інших соціальних норм. Необхідно змінювати та оновлювати систему освіти, адаптувати законодавство відповідно до вимог часу, щоб штучний інтелект трансформувався з нового виклику для людства у сфері зайнятості в спосіб вирішення проблем з ефективним адмініструванням і функціонуванням ринку праці. У контексті зайнятості виникає необхідність розгляду питання про те, чи може широкомасштабне використання штучного інтелекту бути підставою для запровадження скороченого робочого дня або збільшення часу відпочинку.

8. Подоляка Тетяна Олегівна, студентка 3 курсу факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» (м. Київ), у роботі «Адміністративні суди на захисті прав внутрішньо переміщених осіб» зауважує, що ідея єдиного механізму захисту прав внутрішньо переміщених осіб в адміністративних судах України відповідає як принципу людиноцентризму, так і засадам адміністративного судочинства. Важливими елементами такого механізму мають стати ефективна й доступна безоплатна правова допомога, проста процедура визнання правового статусу внутрішньо переміщеної особи, запровадження скорочених строків розгляду справ щодо внутрішньо переміщених осіб, висока якість аргументації судових рішень, роз'яснювальна робота щодо способів захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

9. Негара Олена Віталіївна, студентка 3 курсу судово-адміністративного факультету Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса), у доповіді «Розумність строків судового розгляду як одна з конституційних засад здійснення правосуддя в Україні» зазначила, що принцип розумності строків судового розгляду дістав закріплення в національному законодавстві, хоча інколи таке закріплення обмежується дублюванням положень іншого акта (зокрема, Конституції України), що є негативною тенденцією. Також різниться варіант (спосіб) нормативного закріплення вказаної засади, у більшості випадків не враховуються особливості галузі під час нормативного закріплення принципу.

10. Зіверт Марія Ігорівна, студентка 3 курсу міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків), у роботі «Характеристики конституційної ідентичності в контексті її пошуку в українському правовому вимірі» розглядала конституційну ідентичність як плід генези й еволюції основних принципів конституціоналізму,





що формує характерне правове забарвлення кожної конституції, що робить її придатною для задоволення потреби кожної нації відповідно до її національної ідентичності, а також напрям такої еволюції, її динаміку, продиктовані історією конкретної країни.

Обрання переможця Конкурсу було складним завданням для конкурсної комісії, до складу якої входили Г.О. Ульянова, М.В. Афанасьєва, А.А. Єзеров, Ю.Г. Орзіх та О.В. Олькіна, адже оцінювання виступів здійснювалося за 5-бальною шкалою за такими крите-

ріями: актуальність, досягнення мети роботи, оригінальність і самостійність дослідження, доступність викладу матеріалу, обґрунтування висновків роботи та їх практичне значення, ораторське мистецтво, якість і творчий характер презентації, відповіді на запитання, дотримання регламенту доповіді.

У результаті підбиття підсумків було визначено переможця Конкурсу, яким стала Грицай Діана Іванівна, студентка 3 курсу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

**Олькіна Олена Володимирівна**

